

Handläggare
Pia Lindman
Telefon: 08-50808418

Till
Kungsholmens stadsdelsnämnd
2024-06-13

Remissvar för motion om boendeval för äldre

Svar på remiss från kommunstyrelsen, rotel VI, dnr KS
2023/1115

Förvaltningens förslag till beslut

Kungsholmens stadsdelsnämnd överlämnar tjänsteutlåtandet som remissvar.

Sammanfattning

Kommunstyrelsen har skickat en motion på remiss om boendeval för äldre med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden.

Inom särskilt boende finns i dag tre driftsformer: stadens kommunala egenregiverksamheter; kommunala boenden som drivs på entreprenad enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU); samt helt fristående boenden som drivs enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV). Liberalernas mening är att dessa tre former som regel bör ersättas med en enda, LOV.

Inom Kungsholmens stadsdelsområde bedrivs tre vård- och omsorgsboenden i egen regi, ett drivs på entreprenad och två fristående som drivs enligt LOV.

Boendes nöjdhet och trygghet inom vård- och omsorgsboendena varierar oavsett driftsform inom Kungsholmens stadsdelsområde. Det kan vara intressant att se en utvidgad undersökning i staden om verksamheter håller en högre kvalitet beroende på driftsform.

Driftsformen LOU har nackdelen att vid varje avtal som löper ut ska en ny upphandling genomföras som är tidskrävande och därmed kostsam. Företagen som lämnar anbud har också en tendens att lova mer än vad de senare kan svara för.

Att endast bedriva verksamhet enligt LOV skulle skapa en sårbarhet. Om en enskild verksamhet försätts i konkurs eller av andra skäl inte längre vill driva verksamheten kan detta ske

plötsligt. I ett sådant fall står kommunen ansvarig att tillgodose den enskildes behov av stöd genom att ta över driften.

En kostnadsanalys bör genomföras för att ta ställning till om förslaget kommer att innebära ökade kostnader för Stockholms stads olika förvaltningar och bolag.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har skickat en motion på remiss om boendeval för äldre med LOV som regel för vård- och omsorgsboenden.

Motionen ska vara besvarad senast 2024-08-20 och har skickats till följande remissinstanser:

- Stadsledningskontoret
- Stadsbyggnadsnämnden
- Äldrenämnden
- Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd
- Hässelby- Vällingby stadsdelsnämnd
- Kungsholmens stadsdelsnämnd

Ärendet

Inom särskilt boende finns i dag tre driftsformer: stadens kommunala egenregiverksamheter; kommunala boenden som drivs på entreprenad enligt Lagen om offentlig upphandling (LOU); samt helt fristående boenden som drivs enligt Lagen om valfrihetssystem (LOV). Liberalernas mening är att dessa tre former som regel bör ersättas med en enda, LOV.

- Alla verksamheter söker auktorisation på samma villkor.
- Den kommunala beställar- och utförarrollen delas upp för att öka tydlighet och transparens.
- Beställarrollen utövas centralt av äldrenämnden, med beslut om förfrågningsunderlag samt godkännande av enskilda vårdverksamheter.
- Utförarrollen för den kommunala egenregiverksamheten utövas av stadsdelsnämnderna, vilket säkrar lokal förankring. Stadsdelsnämnderna kan likt andra aktörer starta nya verksamheter.
- Stadens rådighet och möjlighet att säkerställa att behov tillgodoses säkras också genom att staden fortsätter att bygga och driva fastigheter för äldreboenden.
- LOV ska i första hand gälla vård- och omsorgsboende. Hur serviceboende och korttidsboende ska hanteras utreds särskilt.
- Profilboenden för t ex olika språk fortsätter att vara ett centralt ansvar för staden och drivs även fortsatt separat i egen regi eller upphandlas enligt LOU.

- Ersättningsmodellen med olika nivåer för olika typer av insatser utreds, med utgångspunkt i dagens LOV-förfrågningsunderlag.
- Konkurrensneutralitet ska säkerställas. Staden och stadsdelsnämnder ska inte kunna gynna sina egna verksamheter. Ersättningen enligt LOV-förfrågningsunderlaget ska täcka verksamhetens kostnader.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreomsorgsavdelningen. Ärendet har behandlats av pensionärsrådet, rådet för funktionshinderfrågor och i förvaltningsgruppen. Synpunkter framgår av protokoll eller separat skrivelse.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Inom Kungsholmens stadsdelsområde bedrivs tre vård- och omsorgsboenden i egen regi, ett drivs på entreprenad och två fristående som drivs enligt LOV.

Driftsformens påverkan på verksamhetens kvalitet

Boendes nöjdhet och trygghet inom vård- och omsorgsboendena varierar oavsett driftsform inom Kungsholmens stadsdelsområde. Det kan vara intressant att se en utvidgad undersökning i staden om verksamheter håller en högre kvalitet beroende på driftsform.

Resultat från Socialstyrelsens brukarundersökning 2023.

Utförare VOB	Driftsform	Nöjdhet	Trygghet
Kungsholmens stadsdelsområde			
Alströmerhemmet	Egen regi	86	81
Serafen	Egen regi	75	82
S:t Erik	Egen regi*	86	93
Solbacken	LOU	69	87
Marieberg	LOV	100	86
Vallgossen	LOV	82	81

*Övertogs i egen regi 1 februari 2024 så resultatet baseras på drift genom entreprenad.

Uppföljning av vård- och omsorgsboenden

Verksamhetsuppföljningar görs av förvaltningen på uppdrag av äldreförvaltningen oavsett driftsform vartannat år. Året däremellan görs verksamhetsbesök både föranmälda och oanmälda för att kontrollera verksamhetens kvalitet gentemot avtal eller uppdragsbeskrivningar. Det finns tydliga riktlinjer för verksamhetsuppföljningarna och ett bra stöd ges från äldreförvaltningen. Kvalitetsuppföljningar på individnivå genomförs årligen.

LOU som driftsform

Driftsformen har nackdelen att vid varje avtal som löper ut ska en ny upphandling genomföras som är tidskrävande och därmed kostsam. Det är svårt att göra en bra upphandling. Företagen som lämnar anbud har också en tendens att lova mer än vad de senare kan svara för. Anbudet innehåller mervärden som ska vara guldkanten för boende men har i vissa fall varit svåra att införa för verksamheten av olika skäl. Återkommande uppföljningar av följsamhet till avtal utöver ordinarie verksamhetsuppföljning skapar merarbete för förvaltningen vilket riskerar att trycka undan möjligheten till annat utvecklingsarbete.

LOV som driftsform

För att kunna erbjuda vård- och omsorgsboende med driftsformen måste det finnas utförare som vill driva verksamheten enligt avtal. Möjligen finns underlag bland utförare som idag driver verksamheter enligt LOV att utöka sin verksamhet. Att endast bedriva verksamhet enligt LOV skulle dock skapa en sårbarhet. Om en enskild verksamhet försätts i konkurs eller av andra skäl inte längre vill driva verksamheten kan detta ske plötsligt. I ett sådant fall står kommunen ansvarig att tillgodose den enskildes behov av stöd genom att ta över driften. För att stärka och säkra en krisberedskap är det avgörande att bedriva verksamhet i egen regi och inte endast ha LOV. Det finns även risk att oseriösa aktörer står bakom privata bolag vilket kan orsaka ökade behov av uppföljning av verksamheten utifrån välfärdsbrottslighet.

Huvudpunkter för Stockholms boendeval

Förvaltningen håller med om att staden behöver fortsätta bygga och driva fastigheter som kan inrymma äldreboenden. Förvaltningen hänvisar till Stockholms stads äldreboendeplan för hur framtida behov ser ut. En kostnadsanalys bör genomföras för att ta ställning till om motionen skulle komma att innebära ökade kostnader för Stockholms stads olika förvaltningar och bolag.

Delar av motionen består av förslag som förvaltningen redan anser vara praxis. Det rör bland annat ersättningen som redan idag ska täcka utförarverksamheternas kostnader för att kunna följa avtal och uppdragsbeskrivningar samt att utförarrollen vid den kommunala verksamheten i egen regi utövas av stadsdelsnämnderna. Vid LOV är det avtalet mellan beställare (äldreförvaltningen) och den privata utföraren som reglerar hur vården och omsorgen ska bedrivas. Förslaget innebär ingen skillnad mot hur privata utförare ingår avtal i nuläget.

Ann-Christine Hansson
Stadsdelsdirektör
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Lena Slotte
Ansvarig
Kungsholmens
stadsdelsförvaltning

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Hansson, Stadsdelsdirektör	2024-05-24
Lena Slotte, Ansvarig	2024-05-24